



KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN



Federale Overheidsdienst
Binnenlandse Zaken

PROGRAMMA

VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID

DERDE BELGISCH NATIONAAL ACTIEPLAN (2017-2021) OVERLEG MET PARLEMENT EN MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

Egmont Paleis, Kleine Zavel 8 bis, 1000 Brussel
13 november 2019

Voormiddag

9.00 – 9.30 **Registratie**

9.30 – 10.30 **Welkomstwoord**

Panel: Vrouwen, Vrede en Veiligheid: een internationaal perspectief

Sprekers

Mevr. *Dagmar Schumacher*, Director, UN Women – Brussels Office

Mevr. *Mara Marinaki*, EEAS Principal Advisor on Gender

Mevr. *Néné Konate*, Executive Director, Malian Institute of Action Research for Peace

10.30 – 12.30 **Tweegesprekken met vertegenwoordigers van de Belgische overheid:
implementatie van het Belgisch Nationaal Actieplan 2017-2019**

Sprekers

Mevr. *Veronique Joosten*, FOD Buitenlandse Zaken

Dhr. *Bert Versmessen*, FOD Buitenlandse Zaken

Mevr. *Catherine Galand*, FOD Ontwikkelingssamenwerking

Mevr. *Sylvie Kormoss*, FOD Binnenlandse Zaken

Majoor Stafbrevethouder *Françoise Verbanck*, Ministerie van Defensie

Majoor van het Vliegwezen *Steven Krolicki*, Ministerie van Defensie

Moderator

Mevr. *Magda De Meyer*, Vrouwenraad

12.30 – 14.00 **Lunch**



Federale Overheidsdienst
Justitie



PROGRAMMA

VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID

DERDE BELGISCH NATIONAAL ACTIEPLAN (2017-2021) OVERLEG MET PARLEMENT EN MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

Egmont Paleis, Kleine Zavel 8 bis, 1000 Brussel
13 november 2019

Namiddag

14.00 – 15.30 **Werkgroepen: versterking van het Belgisch Nationaal Actieplan**

WG 1: Normatief kader

Voorzitster: Mevr. *Coralie Vos*, 11.11.11

WG 2: Gender mainstreaming

Voorzitter: Dhr *Jeroen Decuyper*, Instituut voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen

WG 3: Geweld

Voorzitter: Mevr. *Herlindis Moestermans*, Vrouwenraad

WG 4: Participatie

Voorzitter: Mevr. *Catherine Gigante*, FOD Ontwikkelingssamenwerking

15.30 – 16.00 **Koffiepauze**

16.00 – 17.00 **Slotsessie**

Mevr. *Magda De Meyer*, Vrouwenraad

Mevr. *Veronique Joosten*, FOD Buitenlandse Zaken

Workshop 1: Het normatief kader en internationale uitdagingen

Context

De rechten van vrouwen dienen zowel in tijden van conflict als in vreedstijd gerespecteerd te worden. Wanneer geweld tegen vrouwen een dagelijkse realiteit is in vreedstijd, is de preventie van geweld tegen vrouwen in tijden van gewapend conflict des te moeilijker. Het fundament voor de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda moet dus reeds vóór het conflict worden gelegd en tijdens het conflict gewaarborgd blijven. Dit fundament moet bestaan uit een sterke sociale, politieke, juridische en economische positie van vrouwen, gebaseerd op gelijkwaardigheid, respect en empowerment. Een dergelijk kader is onontbeerlijk voor de preventie van geweld tegen vrouwen tijdens conflictsituaties.

Het bestaande internationale normatieve kader inzake vrouwenrechten en gendergelijkheid wordt o.a. vormgegeven door de Verklaring en Actieprogramma van de vierde Wereldconferentie te Beijing (1995), het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW, 1979), de Verklaring inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen (1993), de jaarlijkse Conclusies van de VN Commissie over de Status van de Vrouw, relevante resoluties in de VN Algemene Vergadering en de Mensenrechtenraad, de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en de daarbij horende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Meer specifiek inzake de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda wordt dit kader verder versterkt aan de hand van VNVR resolutie 1325 (2000) en de negen opvolgresoluties, waarvan de meest recente in april 2019 werd aangenomen (VNVR resolutie 2467). Daarbij is niet alleen de verankering van vrouwenrechten in verdragen en resoluties van belang, maar ook en vooral de concrete toepassing.

Dit normatief kader staat de laatste jaren onder steeds grotere druk vanuit conservatieve hoek, maar ook binnen de EU en bij voorheen gelijkgestemde landen. Vrouwenrechten en gendergelijkheid worden gecontesteerd door conservatieve staten en organisaties. Een voorbeeld hiervan zijn de discussies tijdens de 63^{ste} Commissie over de Status van de Vrouw, waarbij zelfs grotendeels consensuele concepten zoals 'gendergelijkheid' en 'empowerment van vrouwen' op systematische weerstand stuitten bij delegaties van conservatieve landen.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 1 van het [derde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op het versterken van de positie van de vrouw op alle domeinen: van burgerlijke en politieke rechten en sociale, economische en culturele rechten, met inbegrip van seksuele en reproductieve rechten en het recht vrij te zijn van geweld.

Richtinggevende vragen

1. Welke acties rond de versterking van het internationaal normatief kader worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke strategieën kunnen nog gebruikt worden om het bestaande internationaal normatief kader te vrijwaren, in weerwil van deze internationale backlash?
3. Welke acties kunnen genomen worden voor een betere toepassing van het internationaal normatief kader op het terrein?

Voorzitster: Mevr. Coralie Vos, 11.11.11

Workshop 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

Context

Zowel voor, tijdens als na gewapende conflicten moet rekening worden gehouden met de situatie en noden van zowel mannen als vrouwen. Er moet worden getracht de aandacht voor de noden van beide geslachten structureel te integreren in alle beleidslijnen en acties, binnen alle beleidsdomeinen en dit op alle niveaus en door al de betrokken actoren. Deze strategie wordt de integratie van de genderdimensie of gender mainstreaming genoemd.

De integratie van de genderdimensie moet dus deel uitmaken van alle acties rond conflict, vrede en veiligheid. Dit gaat van de uitwerking van wetten en verdragen, over de opstelling van hulpverleningsprogramma's en het toekennen van subsidies, tot de uitwerking van asielprocedures en het bepalen en evalueren van vredesmissies. Ook bij onderwerpen die eerder technisch lijken, zoals ontwapening en wapencontrole, en bij onderwerpen waar omwille van de actualiteit meer aandacht voor is, zoals de bestrijding van gewelddadig extremisme, is het belangrijk dat niet enkel wordt gekeken naar de noden en situatie van mannen en jongens, maar ook naar die van vrouwen en meisjes.

Het transversaal karakter van deze strategie vereist bovendien dat actoren die normaliter niet werken rond gelijke kansen toch ook in hun eigen werk rekening houden met dit aspect. Om te verzekeren dat iedereen de noden en belangen van vrouwen in rekening brengt, is het onontbeerlijk dat de belangrijkste opleidingen een onderdeel 'gender' bevatten. Het voorzien van experts in gender (gender advisor, gender focal point, enz.), het vragen van advies aan genderexperten en het uitwisselen van ervaringen zijn andere belangrijke elementen die ertoe kunnen bijdragen dat mensen zonder ervaring in gelijke kansen dit aspect niet uit het oog verliezen.

Naast de engagementen rond gender mainstreaming in het NAP Vrouwen, Vrede en Veiligheid, voorziet de Wet Gender mainstreaming van 12 januari 2007 in de verplichte integratie van de genderdimensie in alle federale beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen en acties. De Wet van 19 maart 2013 betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking legt gender als een transversaal prioritair thema vast voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 2 van het [derde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op een sterkere integratie van de genderdimensie in Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid, o.a. door te informeren en sensibiliseren rond gender mainstreaming, door de integratie van de genderdimensie bij internationale organisaties, vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en vredesopbouw en door rekening te houden met de genderdimensie bij asiel en migratie en de strijd tegen gewelddadig extremisme.

Richtinggevende vragen

1. Welke acties rond gender mainstreaming worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke acties zijn nog nodig om de integratie van de genderdimensie verder te bevorderen?
3. Wat zijn de voornaamste verschillen tussen vrouwen en mannen waarmee in het domein van jullie werkzaamheden rekening gehouden zou moeten worden?

Voorzitter: Dhr. Jeroen Decuyper Aerts, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Workshop 3: Strijd tegen alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

Context

Bij hedendaagse conflicten vallen veel meer burgerslachtoffers dan gewapende strijders zelf. En deze burgerslachtoffers bestaan voornamelijk uit vrouwen en kinderen. Vrouwen en meisjes zijn ook vaker het slachtoffer van een specifiek soort geweld: seksueel geweld. Bovendien wordt verkrachting ook regelmatig als oorlogswapen gebruikt.

Conflictgerelateerd (seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes gaat nog steeds vaak gepaard met straffeloosheid. Dit leidt niet enkel tot een banalisering en instandhouding van deze gruwelijke daden, maar ontnemt de slachtoffers ook een kans op gerechtigheid. De strijd tegen straffeloosheid moet een ontradend en dus preventief effect hebben in het kader van andere conflicten en moet de banalisering van seksueel geweld in post-conflict situaties tegengaan.

Het is noodzakelijk zowel voor, tijdens als na het conflict aandacht te besteden aan deze thematiek. Dit gebeurt o.a. door sensibiliseringscampagnes en het opnemen van de bescherming van vrouwen en meisjes in het mandaat van internationale civiele crisisbeheersingsmissies en vredesmissies (EU, NAVO en VN). Het is belangrijk dat hier ook na afloop van een conflict aandacht naar blijft gaan, met de duidelijke boodschap aan de overlevenden dat de schuld bij de daders ligt. Op die manier kan men bijdragen aan de nodige destigmatisering van slachtoffers van seksueel geweld. Tot slot moet alles in het werk gesteld worden om slachtoffers toegang te geven tot multidisciplinaire diensten (psychisch, sociaal, economisch en medisch, inclusief seksuele gezondheid).

In april 2019 stemde de VN Veiligheidsraad een [nieuwe opvolgresolutie](#) in de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda inzake seksueel geweld in conflict. Deze resolutie introduceert een 'overlevend-gerichte' aanpak in de strijd tegen (seksueel) geweld, met aandacht voor zorg, destigmatisering, deelname aan transitionele justitieprocessen en het recht op effectieve compensatie. De resolutie geeft ook aandacht aan kinderen geboren als gevolg van gewapende conflicten, seksueel geweld tegen mannen en jongens, en seksueel geweld als een tactiek van terrorisme.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 3 van het [derde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op de strijd tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld, en dit zowel voor, tijdens, als na conflicten.

Richtinggevende vragen

1. Welke acties rond de strijd tegen (seksueel) geweld worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke acties zijn nodig om de strijd tegen geweld verder te bevorderen, specifiek m.b.t. de drie focuslanden van het Nationaal Actieplan (Burkina Faso, Democratische Republiek Congo en Mali)?
3. Welke maatregelen dienen genomen te worden in de ondersteuning van slachtoffers/overlevenden van conflictgerelateerd (seksueel) geweld?

Voorzitster: Mevr. Herlindis Moestermans, Vrouwenraad

Workshop 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan processen rond conflict, vrede en veiligheid

Context

Vrouwen hebben het recht om deel te nemen aan beslissingen die een impact hebben op hun leven. Belangrijke beslissingen inzake vrede en conflict worden echter vaak nog genomen door mannen. Dit kan ertoe leiden dat de verzuchtingen van vrouwen over het hoofd gezien worden of simpelweg worden genegeerd. Zeker in situaties waarin vrouwen extra kwetsbaar zijn, dient hun deelname aan beslissingsprocessen te worden verzekerd. Daarnaast zijn het, in tijden van conflict, vaak de vrouwen die het land blijven bewerken, de economie draaiende houden en de infrastructuur onderhouden. Daarom is hun input belangrijk om mee de prioriteiten inzake heropbouw te bepalen.

Het is ook belangrijk dat vrouwen aanwezig zijn op posten waar er rechtstreeks contact is met de lokale bevolking. Voor veel vrouwen die het slachtoffer geweest zijn van (seksueel) geweld, is het noodzakelijk om hun verhaal te kunnen doen aan andere vrouwen. Ook de culturele context kan een factor zijn die de aanwezigheid van vrouwen vereist om in contact te kunnen treden met de lokale vrouwen. Dit kan zeker van belang zijn in landen waar er nog een strikte scheiding bestaat tussen de traditionele rollen van vrouwen en mannen. Om een algemeen beeld te kunnen schetsen van de situatie waarin men wil tussenkomen, moet men met beide groepen kunnen communiceren. Uiteindelijk dient de aanwezigheid van vrouwen op alle niveaus, in alle instellingen en op alle posten ook als voorbeeld voor andere vrouwen en als signaal naar mannen. Het toont aan hoe belangrijk het is dat vrouwen hun stem laten horen en er ook naar hen geluisterd wordt. Dit kan vrouwen motiveren om zelf actiever te worden binnen het domein waar ze zelf een verschil willen maken.

Naast een kwestie van gelijkheid en rechtvaardigheid, garandeert een gemengde vertegenwoordiging een evenwichtig beslissingsproces dat rekening houdt met de ruime bevolking en alle factoren van belang. De deelname van vrouwen aan beslissingsprocessen verhoogt de legitimiteit van voorstellen en oplossingen die het resultaat zijn van deze processen. De aanwezigheid van vrouwen vergemakkelijkt soms ook contact met een ruimer deel van de bevolking en kan de efficiëntie van eventuele tussenkomsten verhogen.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 4 van het [derde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op een grotere deelname van vrouwen aan vredesprocessen - ook binnen de betrokken Belgische federale - door te ijveren voor een hogere participatie van vrouwen binnen internationale organisaties, vredesmissies, civiele crisis-beheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies en door te streven naar een hogere deelname van vrouwen / vrouwenorganisaties aan vredesonderhandelingen en beslissingen rond wederopbouw.

Richtinggevende vragen

1. Welke acties rond de participatie van vrouwen worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke acties zijn nog nodig om de betekenisvolle deelname van vrouwen verder te bevorderen?
3. Wat kan vrouwen extra stimuleren om zich kandidaat te stellen voor vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies, ...?

Voorzitster: Mevr. Catherine Gigante, FOD Ontwikkelingssamenwerking